DYREART I FAREZONEN

Af *Jørgen Felbo*

Isbjørnen er en dyreart i farezonen. I hvilket omfang dette er tilfældet, ved man endnu ikke konkret, fordi fuldstændige undersøgelser, tællinger og mærkninger i de arktiske områder, der er isbjørnens hjem, ikke er gennemført i nødvendigt omfang. Men sovjetiske videnskabsmænd skønner, at der i dag ikke er mere end 10.000 isbjørne i verden. Man mener, at 1250 isbjørne blev nedlagt i de arktiske områder i 1968, og man ved, at der årligt i Grønland nedlægges omkring 140 eksemplarer, de fleste på Grønlands østkyst.

På et møde i forrige måned i den 5-nationers arbejdsgruppe, der som led i Den Internationale Union til bevarelse af naturen og dens ressourcer specielt tager sig af isbjørneundersøgelser, blev der slået til lyd for en intensivering af arbejdet med undersøgelser af isbjørnebestanden og dens vilkår og fremtidsmuligheder. Deltagere i gruppen er Canada, Norge, USA og Sovjetunionen samt Danmark, der var repræsenteret ved dr. Christian Vibe.

Når man på mødet i gruppen, der samles hvert andet år, med særlig nervøsitet beskæftiger sig med isbjørnebestanden nu, er det af flere grunde. Dels er en så relativt lille bestand naturligvis meget følsom for svingninger i eksistensvilkårene. Dels er den stigende befolkningstæthed i arktis og den øgede aktivitet i de arktiske områder af stor betydning for isbjørnebestanden, og endelig er forureningsproblemet også blevet mærkbart i de arktiske egne.

Der er vidt forskellige jagt- og fredningsregler med hensyn til isbjørne i de fem lande, der har bjørne på deres territorier. Sovjetunionen har en totalfredning. Danmark har totalfredning af isbjørneunger og hunbjørne med unger, og jagtperioden er i øvrigt begrænset til en del af året. Fra sovjetisk side presses der på over for de andre fire lande for at få gennemført en totalfredning.

Fra bl. a. dansk side har man heroverfor understreget, at isbjørnejagt indgår som et betydningsfuldt led i den grønlandske befolknings liv i de østgrønlandske og nordvestgrønlandske områder ikke blot på grund af byttets økonomiske værdi, men også kulturelt og livsform-mæssigt. Fra dansk side skønner man, at den nuværende beskydning er forsvarlig, men man erkender, at der ikke foreligger sådanne undersøgelser og tællinger, at man står på helt sikker grund med sit skøn.

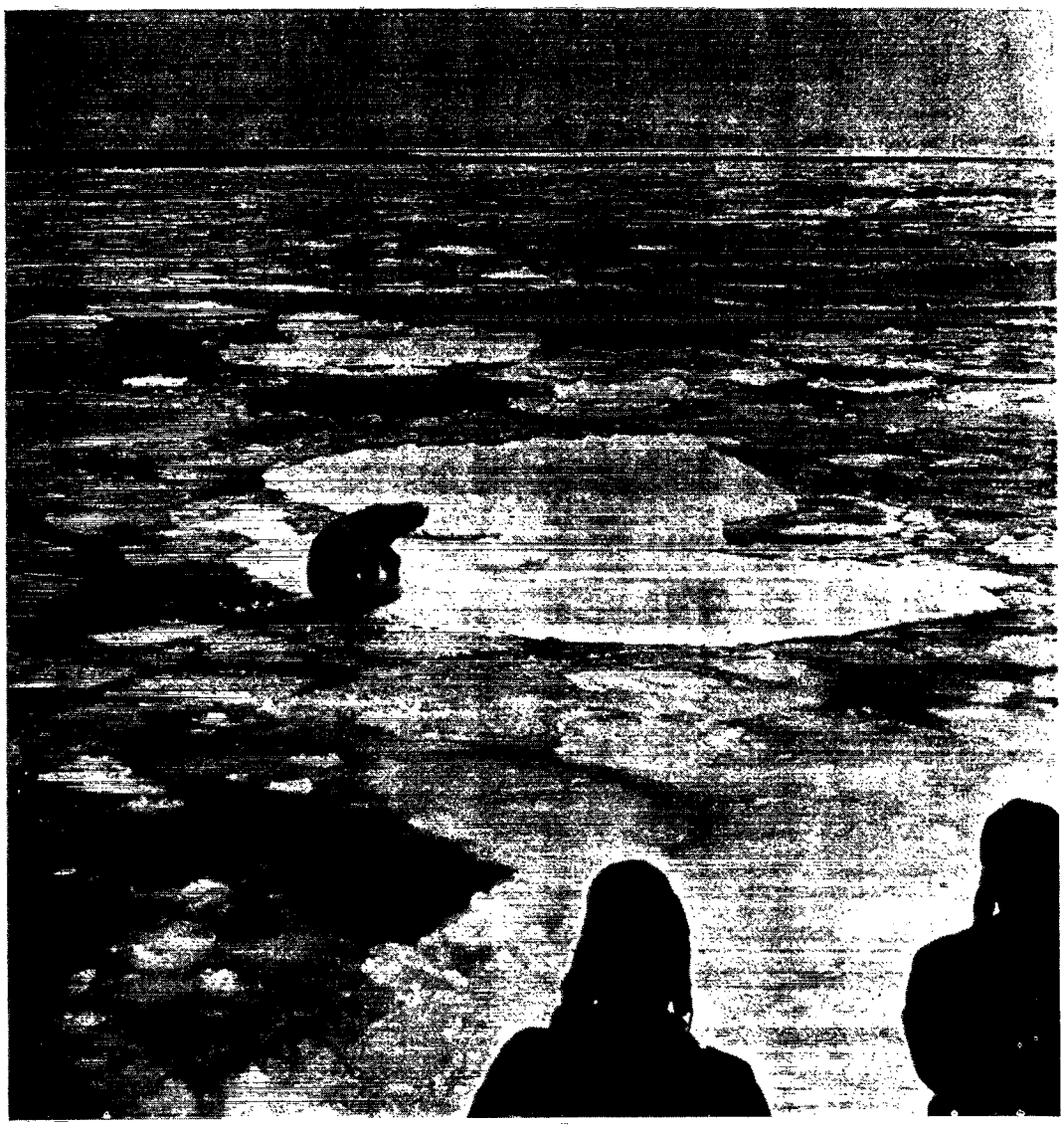

Jagten er ved at være til ende.

Den stigende befolkningstæthed og den stedfundne og truende forurening i arktiske områder synes imidlertid at bekymre isbjørnegruppen, der holdt møde i Svejts, næsten mere end beskydningen. Fra Grønland kender man i forbindelse med Scoresbysunds kolonisering eksemplet på en øget menneskelig koncentrations ødelæggende virkning på en lokal isbjørnebestand. I hele det arktiske område frygter man DDT-forureningens virkninger på dyrebestanden og herunder også på isbjørnene. Endelig vil råstofudvindingen, og specielt olieudvindingen, i arktis kunne komme til at betyde

Bjørnen er nedlagt.

katastrofe for dyrelivet der. Ingen tør tænke på resultaterne af et olietankskibs forlis i isfyldte farvande i det arktiske område. Isbjørnebestanden vil kunne komme ud for en uhyre belastning i et sådant tilfælde, ligesom fugleliv og sælbestand vil lide overordentligt.

Alaska, Canada og Norge har gjort et meget stort undersøgelsesarbejde omkring isbjørnebestanden „i felten". Danmark ligger bagefter her, men dr. Chr. Vibes økologiske videnskabelige undersøgelser har på den anden side givet Danmark en god placering i gruppens arbejde.

Fra dansk side kunne man på mødet i Svejts oplyse, at der er foretaget sonderinger af mærkningszoner i Østgrønland, og at den unge danske ingeniør E. Silis nu uddanner sig i Canada til indsats i mærkningsaktivitet i Østgrønland nord for Mestersvig.

Mærkning af isbjørne finder sted, efter at man har indskudt et bedøvende middel i dyret. Mærkningen foregår i øret, ved påmaling af mærke i pelsen og ved læbetatovering. Til brug for undersøgelse af isbjørnenes vandringer er også i Canada

En stor gammel han, melder jægeren.

Et imponerende syn.

Konge er død

taget radiomateriel i anvendelse. I Hudson Bugten vandrer således isbjørne rundt med små radiosendere i halsbånd. Sendernes signaler kan opfanges af undersøgelsesfly. I Alaska eksperimenterer man med en forbedring af dette radiosporingsmateriel.

Af de foreløbige isbjørnevandrings-undersøgelser fremgår det, at russiske isbjørne vandrer både mod øst og mod vest, efter Chr. Vibes mening som følge af en midlertidig klimaforværring. Mange af Spitsbergens isbjørne menes at være indvandret fra Sovjet. Isbjørnen synes at have sine største yngleområder i Sovjet og Canada, mens et mindre yngleområde findes i Nordøstgrønland. Isbjørnene viser sig at vandre langt. Således fandtes en norsk isbjørn for halvandet år siden ved Nanortalik i Sydvestgrønland.

Omkring Angmagssalik nedlægges årligt ikke få isbjørne. Det er imidlertid den almindelige videnskabelige opfattelse, at jagten i dette distrikt ikke betyder noget reelt, idet bjørne, der antræffes ved Angmagssalik, så at sige er kommet ind i en „blindgade". De er med isen ført så langt sydpå, at deres mulighed for tilbagevenden til nordligere ynglepladser er uhyre små, og isbjørnene vil således alligevel „gå tabt", hvadenten de skydes eller ej.

Isbjørnearbejdsgruppen skal mødes igen i Svejts i 1972. Fra dansk side har man formentlig ønske om til den tid at kunne møde frem med meddelelse ikke alene om iværksatte mærkninger i Østgrønland, men også om en helt nødvendig isbjørnetælling, der alene kan give fast grund under fødderne med hensyn til bedømmelsen af den østgrønlandske isbjørnebestand. En sådan tælling kan foretages fra luften, hvor antallet af isbjørnehi klart kan ses. I Thuleområdet har man brug for en tælling foretaget ved et dansk-canadisk samarbejde. En flyekspedition til tælling af den nordøstgrønlandske isbjørnebestand i yngleområdet mellem Scoresbysund og Nordostrundingen vil ikke være gratis, men i betragtning af den samlede isbjørnebestands ringe størrelse anses indsatsen for nødvendig og betegnes som lidt af en hastesag.